

Bokbombe om NS-offiserer

Etter halvannet år med juridisk krig utgir nå Universitetsforlaget boka «I krigens kjølvann». Bokas innhold er til dels eksplosivt, spesielt artikkelen om en rekke høyere offiserers nazi-tilknytning da det gjaldt som mest, på okkupasjonstidspunktet rundt 9. april 1940.

Av OTTAR JAKOBSEN

Studien «Militære Veivalg 1940-45» kostet forskeren, dr.philos. Lars Borgersrud levebrødet da han etter påtrykk fra miljøet rundt Hjemmefrontmuseet ble nektet adgang til Riksarkivet. Denne utestengelsen, besluttet av riksarkivar Jostein Herstad, ble seinere overprøvd og omgjort av ekspedisjonssjef Inge Lorange Backer i Justisdepartementets lovavdeling.

Etter denne prinsipavgjørelsen er den tid definitivt forbi da man av personvern hensyn har unnlatt å nevne navn på folk med NS-fortid, og i særdeleshet hva gjelder folk med høy rang i det norske samfunnet. Og nå kommer altså Borgersruds artikkel ut i den nye boka.

Gjorde karriere

I Borgersruds gjennomgang av vår militære ledelses veivalg på okkupasjonstidspunktet og gruppas grad av NS-tilknytning fant Borgersrud at mellom en av fire og en av fem offiserer over kapteins grad var medlemmer av landssvikerpartiet etter 9. april 1940. Samtidig navngir historikeren flere offiserer med NS-bakgrunn som seinere skiftet ham og gjorde karriere i motstandsbevegelsen.

Folk med brun fortid sto sentralt da det hemmelige Norges stormtropp «Stay Behind» ble opprettet etter krigen, går det fram av studien.

Men i bakkvirket «Norge i krig», bind 6, omtales flere av de nevnte offiserer som motstandspionerer allerede fra 1940 av, deriblant seinere generaløyntant Rolf Rynning Eriksen. Dette på et tidspunkt da Rynning Eriksen faktisk meldte seg inn i NS. Samme mann ble seinere forskningsleder ved Hjemmefrontmuseet.

De nevnte personer omtalte seinere aldri sin NS-fortid. Direktør Arntfinn Moland sier til Dagbladet at Rynning Eriksen – på tross av hans NS-fortid – er å betrakte som en betydelig motstandsmann. Rynning Eriksens innsats for det frie Norge understrekes også i Borgersruds studie om NS-offiserene.

Sterk kost

For halvannet år siden offentliggjorde

I BOKFORM: Historiker Lars Borgersruds rapport om ledende offiserers NS-tilknytning på okkupasjonstidspunktet kommer ut i bokform. Foto: ODDMUND LUNDE

liggjorde Dagbladet de mest oppsiktsvekkende funn i arbeidet – med hovedpersonenes navn. Et utall motinnlegg og annen støy fulgte i artikkelenes kjølvann. Også forlaget har vært utsatt for et voldsomt press for å få stanset boka.

– Jeg kan bekrefte at det har vært uvanlig sterk turbulens rundt denne utgivelsen. Den representerer utvilsomt noe av det sterkeste som er offentliggjort om norsk krigshistorie, sier redaktør Svein Skarheim i Universitetsforlaget.

Forfatterne, og i denne sammenheng særlig Lars Borgersrud, har gjort et meget solid arbeid det står stor respekt av. Vi har foretatt en grundig juridisk gjennomgang av artikkelsens innhold og funnet at personvern hensyn må vike i dette tilfellet, sier han.

Trykkes uendret

På tross av en rekke varsler om juridisk efterspill: ingen rettsaker er reist på bakgrunn av offentliggjøringen av de nevnte offiserers NS-fortid. Ingen feil ble funnet i Borgersruds rapport, som trykkes i noe utvidet form.

Av de øvrige arbeider som trykkes i den oppsiktsvekkende artikkelsamlingen kan nevnes Tore Pryssers historie om nordmenn i hemmelig tysk tjeneste under krigen, i det såkalte Abwehr. Professor Hans Fredrik Dahl bidrar med en inngående drøfting av Quisling som person og begrep.

– Fløtt at boka endelig kommer ut. Vi fryktet at det aldri ville skje, sier prosjektleder Stein Ugelvik Larsen ved Universitetet i Bergen til Dagbladet.

BRÅK: Dagbladet skrev om Lars Borgersruds krigshistorie eller rapport 22. mars 1999